

Suvestinė redakcija nuo 2014-03-08 iki 2015-07-09

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2004, Nr. [46-1539](#), i. k. 104301MISAK000D1-71

Nauja redakcija nuo 2014-03-08:

Nr. [D1-255](#), 2014-03-06, paskelbta TAR 2014-03-07, i. k. 2014-02877

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

**DĖL VANDENŲ TARŠOS PAVOJINGOMIS MEDŽIAGOMIS MAŽINIMO
PROGRAMOS PATVIRTINIMO**

2004 m. vasario 13 d. Nr. D1-71
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vandens įstatymo 16 straipsniu ir siekdamas įgyvendinti 2006 m. vasario 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/11/EB dėl tam tikrų į Bendrijos vandenį išleidžiamų pavojingų medžiagų sukeltos taršos (kodifikuota redakcija) (OL 2006 L 64, p. 52) nuostatas, t v i r t i n u Vandenų taršos pavojingomis medžiagomis mažinimo programą (pridedama)

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro

2004 m. vasario 13 d. įsakymu Nr. D1-71

(Lietuvos Respublikos aplinkos ministro

2014 m. kovo 6 d. įsakymo Nr. D1-255 redakcija)

VANDENŲ TARŠOS PAVOJINGOMIS MEDŽIAGOMIS MAŽINIMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Taršos pavojingomis medžiagomis mažinimo programa (toliau – Programa) parengta siekiant įgyvendinti reikalavimus, numatytus 2006 m. vasario 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2006/11/EB dėl tam tikrų į Bendrijos vandenį išleidžiamų pavojingų medžiagų sukeltos taršos (kodifikuota redakcija) (OL 2006 L 64, p. 52) (toliau – Direktyva 2006/11/EB).

2. Programoje vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos vandens įstatyme, Lietuvos Respublikos jūros aplinkos apsaugos įstatyme ir Nuotekų tvarkymo reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. D1-236 „Dėl nuotekų tvarkymo reglamento patvirtinimo“ (toliau – Nuotekų tvarkymo reglamentas), vartojamas sąvokas.

3. Direktyvoje 2006/11/EB nustatytus kriterijus „II sąrašo“ medžiagoms atitinka Nuotekų tvarkymo reglamento 2 priedo A ir B1 dalyse nurodytų pavojingų medžiagų sąrašas (toliau – „II sąrašas“).

II. PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

4. Programos tikslas – mažinti paviršinių vandens telkinių ir Lietuvos Respublikos jūros rajono (toliau – Vandens telkinių) teršimą „II sąrašo“ medžiagomis.

5. Programos uždaviniai:

5.1. vertinti „II sąrašo“ medžiagų šaltinius ir išleidimą;

5.2. tikslinti Lietuvoje reglamentuojamų pavojingų medžiagų „II sąrašą“ ir šioms medžiagoms nustatytus reikalavimus;

5.3. stiprinti „II sąrašo“ medžiagų išleidimo kontrolę;

5.4. vertinti Vandens telkinių cheminę būklę pagal „II sąrašo“ medžiagas;

5.5. nustatyti priemonės vandensaugos tikslams (Vandens telkinių gerai cheminei būklei) pasiekti.

III. ESAMOS BŪKLĖS APŽVALGA

6. Siekiant nustatyti realią situaciją apie pavojingų medžiagų koncentraciją pagrindiniuose taršos šaltiniuose ir aplinkoje, 2005–2011 m. vykdytų 3 tarptautinių projektų metu buvo tiriamos pavojingos medžiagos ūkio subjektų nuotekose, nuotekų dumble, parinktuose paviršinio vandens telkiniuose ir dugno nuosėdose. Pagal projektų rezultatus nustatyta, kad medžiagos, kurių buvo aptikta visose tirtose terpėse, yra šios: organiniai alavo junginiai, ftalatai, fenoliai ir jų etoksilatai, polibrominti difenilo eteriai, chloralkanai ir perfluorinti junginiai.

2009-2011 m. vykdyto tarptautinio projekto „Baltijos šalių veiksmai siekiant sumažinti Baltijos jūros taršą pavojingomis medžiagomis“ metu buvo analizuojami galimi Lietuvai aktualių pavojingų medžiagų patekimo į vandens aplinką šaltiniai, t. y. pramonės įmonės, žemės ūkio rajonai, nuotekų valymo įmonės (toliau – NVĮ), pavojingomis medžiagomis užterštos teritorijos, išmetimai į atmosferą ir pan. (1 lentelė).

1 lentelė. Potencialūs Lietuvai aktualių pavojingų medžiagų patekimo į vandens aplinką šaltiniai.

Cheminė medžiaga	Potencialūs išmetimo į aplinką šaltiniai
Nikelis (Ni)	Statybinių medžiagų pramonė; baterijų ir akumuliatorių gamyba; pigmentų pramonė; fluorescencinių lempų gamybos pramonė; metalų apdirbimo pramonė; trąšų gamyba; laboratorijos.
Organiniai alavo junginiai	
Tributilalavas (TBT), dibutilalavas (DBT), monobutilalavas (MBT), dioktilalavas (DOT), monooktilalavas (MOT).	Laivų statyklos (nustatyta didelė šių junginių koncentracija); metalų apdirbimo ir galvanizacijos pramonė; odos pramonė; farmacijos pramonė; medienos ir popieriaus pramonė; tekstilės pramonė; plastikų ir gumos pramonė; cemento, betono ir asfalto gamyba; plokščių (lentų) gamyba; prekybos centrai; namų ūkiai; sąvartynų filtratas; NVĮ nuotekos; pramoninių rajonų paviršinės nuotekos.
Fenoliai ir jų etoksilatai	
Nonilfenolis (NP), nonilfenolio etoksilatas (NPE), oktilfenolis (OP), oktilfenolio etoksilatas (OPE).	Dažų pramonė (nustatyta didelė NP koncentracija); farmacijos pramonė; buitinio ir pramoninio valymo priemonių gamyba; medienos ir popieriaus pramonė; metalo apdirbimo ir galvanizacijos pramonė; spaustuvės; cemento, betono, asfalto gamyba; tekstilės pramonė; odos pramonė; plokščių (lentų) gamyba; plastikų pramonė; gumos pramonė; laivų statyklos; skalbyklos; automobilių plovyklos; panaudotos alyvos regeneracijos įmonės; automobilių utilizavimo įmonės; namų ūkiai; NVĮ nuotekos; prekybos centrai; pramoninių rajonų paviršinės nuotekos; sąvartynų filtratas.
Ftalatai ir jų etoksilatai	
Di-(2-etiheksil) ftalatas (DEHP), dietilftalatas (DEP), di-izobutilftalatas (DIBP), dibutilftalatas (DBP).	Automobilių plovyklos (nustatyta didelė DEHP koncentracija); dažų gamybos pramonė; plastikų pramonė; metalo apdirbimo pramonė; laivų statyklos; statybinių medžiagų pramonė; panaudotos alyvos regeneracijos įmonės; sąvartynų filtratas (DEHP aptikta visuose tirtuose mėginiuose); prekybos centrai (nustatyta koncentracija artima ribinei teršalų vertei); namų ūkiai.
Brominti difenilo eteriai	
Polibrominti difenilo eteriai (PBDE47, 99, 100, 196, 197, 203, 209), nonabromodifenilo eteriai (NBDE), heksabromociklododekanas (HBCDD)	Skalbyklos (PBDE47 ir PBDE99 rasta visuose tirtuose mėginiuose); plastikų pramonė (nustatyta didelė PBDE209 koncentracija); odos pramonė (PBDE47 rasta daugelyje tirtų mėginių); automobilių plovyklos; medienos ir popieriaus pramonė; spaustuvės; tekstilės pramonė; laivų statyklos; statybinių medžiagų pramonė; metalų apdorojimas ir mechaninis apdirbimas; sąvartynų filtratas (PBDE47 ir PBDE99 aptikta visuose tirtuose mėginiuose); namų ūkiai; prekybos centrai; automobilių utilizavimo įmonių ir pramoninių rajonų paviršinės nuotekos.
Chloralkanai	
Trumposios grandinės chlorintieji parafinai (SCCP), vidutinio ilgio grandinės chlorintieji parafinai (MCCP).	Skalbyklos (nuotekose aptiktos didelės šių medžiagų koncentracijos); medienos ir popieriaus pramonė; metalo apdirbimo ir galvanizacijos pramonė; spaustuvės; tekstilės pramonė; odos pramonė; plastikų pramonė; gumos pramonė; laivų statyklos; statybinių medžiagų pramonė; automobilių plovyklos; namų ūkiai; prekybos centrai; NVĮ nuotekos; pramonės rajonų paviršinės nuotekos.
PFOS ir PFOA (perfluortenzidai)	
Perfluoroktano sulfonatas	Plastikų pramonė; puslaidininkių gamybos pramonė; skalbyklos;

(PFOS), perfluorooktaninė rūgštis (PFOA).	sąvartynai (PFOA aptikta visuose tirtuose mėginiuose).
---	--

7. Vykdant valstybinį monitoringą, Lietuvos paviršiniuose vandenyse yra tiriamos 33 prioritetinės medžiagos ir 8 kiti teršalai. Pagal šio monitoringo duomenis paviršiniuose vandens telkiniuose daugumos medžiagų koncentracijos yra nedidelės ir neviršija aplinkos kokybės standartų (toliau – AKS), išskyrus pavienius atvejus, kai AKS viršijo gyvsidabrio, kadmio, tributilalavo junginių, ftalatų (DEHP), fenolių, chloralkanų ir pentachlorfenolio koncentracijos.

Pagal 2013 m. rugpjūčio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2013/39/ES, kuria iš dalies keičiamos direktyvų 2000/60/EB ir 2008/105/EB nuostatos dėl prioritetinių medžiagų vandens politikos srityje (OL 2013 L 226, p. 1), 33 prioritetinių medžiagų sąrašas papildytas 12 naujų medžiagų, taip pat ES mastu sudaromas 10 papildomų medžiagų (iš jų 3 farmacinės medžiagos: diklofenakas, 17-beta-estradiolis ir 17-alfa-etinilestradiolis) stebėsenos sąrašas.

IV. PROGRAMOS REIKALAVIMAI

8. Reikalavimai „II sąrašo“ medžiagų išleidimui su nuotekomis į gamtinę aplinką ar į nuotakyną, šių medžiagų aplinkos kokybės standartų taikymui, priemonėms vandenių taršos „II sąrašo“ medžiagomis iš sutelktųjų ir pasklidusių taršos šaltinių mažinimui, išleidžiamų nuotekų, kuriose yra „II sąrašo“ medžiagų, kontrolei, šių medžiagų stebėsenai vandens telkiniuose ir ūkio subjektų vykdomo aplinkos monitoringo valstybinei kontrolei išdėstyti:

8.1. Nuotekų tvarkymo reglamente;

8.2. Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, atnaujinimo ir panaikinimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. 80 „Dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, atnaujinimo ir panaikinimo taisyklių patvirtinimo“;

8.3. Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-528 „Dėl Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklių patvirtinimo“;

8.4. Vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo apskaitos tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. D1-1120 „Dėl Vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo“;

8.5. Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. D1-546 „Dėl Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatų patvirtinimo“;

8.6. Vandensaugos tikslų nustatymo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. rugsėjo 15 d. įsakymu Nr. 457 „Dėl Vandensaugos tikslų nustatymo metodikos patvirtinimo“;

8.7. Upių baseinų rajono valdymo plano ir priemonių programos vandensaugos tikslams pasiekti rengimo bei derinimo su užsienio valstybėmis tvarkoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. lapkričio 25 d. įsakymu Nr. 591 „Dėl Upių baseinų rajono valdymo plano ir priemonių programos vandensaugos tikslams pasiekti rengimo bei derinimo su užsienio valstybėmis tvarkos patvirtinimo“;

8.8. Cheminių medžiagų ir preparatų apskaitos tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. D1-360 „Dėl Cheminių medžiagų ir preparatų apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo“;

8.9. Lietuvos Respublikos augalų apsaugos įstatyme;

8.10. Pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų klasifikavimo ir ženklinimo tvarkoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. 532/742 „Dėl Pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų klasifikavimo ir ženklinimo tvarkos“;

8.11. Bendruosiuose reikalavimuose vandens telkinių monitoringui, patvirtintuose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 726 „Dėl Bendrųjų reikalavimų vandens telkinių monitoringui patvirtinimo“;

8.12. Aplinkos valstybinės laboratorinės kontrolės sistemos nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 17 d. įsakymu Nr. 652 „Dėl Aplinkos valstybinės laboratorinės kontrolės sistemos nuostatų patvirtinimo“.

V. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

9. Programa įgyvendinama pagal Vandenų taršos pavojingomis medžiagomis mažinimo programos įgyvendinimo priemonių planą (toliau – Planas), pateiktą jos priede.

10. Plane nustatomos vandenų taršos „II sąrašo“ medžiagomis mažinimo priemonės iki 2021 metų.

VI. NUMATOMI REZULTATAI

11. Įgyvendinus Programą, bus patikslintas pavojingų medžiagų „II sąrašas“ ir šioms medžiagoms keliami reikalavimai, vykdomi Europos Sąjungos įsipareigojimai saugant vandens telkinius nuo taršos „II sąrašo“ medžiagomis, užtikrinamas vandensaugos tikslų pasiekimas pagal „II sąrašo“ medžiagas ir sustiprinta „II sąrašo“ medžiagų išleidimo kontrolė.

Priedo pakeitimai:

Nr. [D1-255](#), 2014-03-06, paskelbta TAR 2014-03-07, i. k. 2014-02877

**VANDENŲ TARŠOS PAVOJINGOMIS MEDŽIAGOMIS MAŽINIMO PROGRAMOS
2015 – 2021 M. ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANAS**

Eil. Nr.	Uždaviniai	Priemonės	Terminai	Atsakinga institucija (padalinys)
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Vertinti „II sąrašo“ medžiagų šaltinius ir išleidimą	1.1. identifikuoti objektus (sudaryti sąrašą), kuriems leidžiama išleisti su nuotekomis „II sąrašo“ medžiagas ir kitas vandens aplinkai pavojingas medžiagas;	kiekvienais metais iki 10-31	AAA
		1.2. pagal ūkio subjektų monitoringo ir valstybinės kontrolės rezultatus teikti AAA informaciją apie ūkio subjektus, kurių išleidžiamose nuotekose per praėjusius kalendorinius metus buvo nustatyti neatitikimai leidimuose nustatytoms sąlygoms, taip pat apie aptiktas „II sąrašo“ medžiagas, kurios buvo neįrašytos į leidimus;	kiekvienais metais iki 06-30	RAAD
		1.3. įvertinti ūkio subjektų metinių statistinių ataskaitų, ūkio subjektų monitoringo, valstybinės kontrolės rezultatus, palyginti su leidimuose išleisti nuotekas pateikta informacija, nustatyti pavojingų medžiagų šaltinius ir išleidimą, esant poreikiui, peržiūrėti leidimus ir teisės aktų nustatyta tvarka juos keisti;	kiekvienais metais iki 11-30	AAA
		1.4. nustatyti, kad nuotekose viršijamos didžiausios leistinos koncentracijos pagal „II sąrašo“ medžiagas, nustatyti viršijimo priežastis ir informuoti AAA;	per 1 mėn. nuo viršijimų nustatymo	RAAD
		1.5. parengti apibendrintą ataskaitą apie 1.1, 1.2, 1.3 ir 1.4 priemonių įgyvendinimo rezultatus, esant poreikiui, įtraukti pasiūlymus dėl teisės aktų keitimo, kontrolės stiprinimo, valstybinio monitoringo vykdymo ir ataskaitą pateikti AM Vandenų departamentui ir RAAD.	kiekvienais metais iki 12-22	AAA
2.	Tikslinti Lietuvoje reglamentuojamų pavojingų medžiagų „II sąrašą“ ir šioms medžiagoms nustatytus reikalavimus	2.1. nustatyti Lietuvoje gaminamas, importuojamas bei gamyboje naudojamas vandens aplinkai pavojingas medžiagas, identifikuoti objektus, kurių veikloje naudojamos šios medžiagos, ir informuoti atitinkamus RAAD, siekiant nustatyti, ar šios medžiagos nepatenka į aplinką;	kiekvienais metais iki 10-30	AAA
		2.2. identifikuoti su nuotekomis išleidžiamas ir/arba aplinkoje aptinkamas vandens aplinkai pavojingas medžiagas, kurios neįtrauktos į „II sąrašo“ medžiagas, tačiau kurios atitinka „II sąrašo“ medžiagoms nustatytus kriterijus. Ataskaitą apie identifikavimo rezultatus pateikti atitinkamiems RAAD ir AM Vandenų departamentui;	kiekvienais metais iki 12-22	AAA

		2.3. pagal 2.2 priemonės įgyvendinimo rezultatus ir (arba) kitą informaciją (ES teisės aktų pasikeitimus, tarptautinius išipareigojimus, specialių tyrimų rezultatus ir pan.), esant poreikiui, organizuoti „II sąrašo“ medžiagas reglamentuojančių teisės aktų koregavimą.	2015-08-31 ir vėliau atsiradus poreikiui	AM, Vandenų departamentas
3.	Stiprinti „II sąrašo“ medžiagų išleidimo kontrolę	3.1. vykdyti laboratorijų, turinčių leidimus atlikti „II sąrašo“ medžiagų matavimus nuotekose, kontrolę;	2015-2021 m. ¹	AAA
		3.2. pagal 1.5, 2.2 ir 4.1 priemonių vykdymo metu identifikuotas pavojingas medžiagas ir jų potencialius šaltinius atitinkamai parengti kasmetinius valstybinės kontrolės planus ir apie parengtus planus einamiesiems metams informuoti AAA.	kiekvienais metais iki 03-31	RAAD
4.	Vertinti Vandens telkinių cheminę būklę pagal „II sąrašo“ medžiagas	4.1. vertinti paviršinių vandens telkinių cheminę būklę pagal valstybinio monitoringo, kitokių tyrimų rezultatus, identifikuoti vandens telkinius, kuriuose viršijami „II sąrašo“ medžiagoms nustatyti AKS ir informaciją teikti AM Vandenų departamentui ir RAAD;	kiekvienais metais iki 12-05	AAA
		4.2. nustatius, kad paviršiniuose vandens telkiniuose viršijami AKS pagal „II sąrašo“ medžiagas, nustatyti viršijimo priežastis ir informaciją pateikti AM Vandenų departamentui.	per 12 mėn. nuo neatitikimo nustatymo	AAA
5.	Nustatyti priemonės vandensaugos tikslams (Vandens telkinių gerai cheminei būklei) pasiekti	5.1. parengti ir įtraukti į atnaujinamus upių baseinų rajonų valdymo planus ir priemonių programas priemonės „II sąrašo“ medžiagų kiekiui vandens telkiniuose mažinti;	2015-12-21 ir 2021-12-21	AAA
		5.2. parengti papildomą stebėsenos programą ir preliminarą priemonių programą pagal 2.3. priemonę (įvertinus ES teisės aktų pasikeitimus) papildytoms naujoms „II sąrašo“ medžiagoms.	2018-12-22	AAA

Priedo pakeitimai:

Nr. [D1-255](#), 2014-03-06, paskelbta TAR 2014-03-07, i. k. 2014-02877

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-259](#), 2008-05-20, Žin., 2008, Nr. 58-2186 (2008-05-22), i. k. 108301MISAK00D1-259

Dėl aplinkos ministro 2004 m. vasario 13 d. įsakymo Nr. D1-71 "Dėl Vandenų taršos pavojingomis medžiagomis mažinimo programos patvirtinimo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-553](#), 2011-07-08, Žin., 2011, Nr. 89-4294 (2011-07-16), i. k. 111301MISAK00D1-553

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. vasario 13 d. įsakymo Nr. D1-71 "Dėl Vandenų taršos pavojingomis medžiagomis mažinimo programos patvirtinimo" pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-854](#), 2012-10-23, Žin., 2012, Nr. 124-6252 (2012-10-25), i. k. 112301MISAK00D1-854

¹ Laboratorijų kontrolės planas sudaromas ir vykdomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. D1-711 „Dėl Leidimų atlikti taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimų ir tyrimų išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. vasario 13 d. įsakymo Nr. D1-71 "Dėl Vandenių taršos pavojingomis medžiagomis mažinimo programos patvirtinimo" pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-255](#), 2014-03-06, paskelbta TAR 2014-03-07, i. k. 2014-02877

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. vasario 13 d. įsakymo Nr. D1-71 „Dėl vandenių taršos pavojingomis medžiagomis mažinimo programos patvirtinimo“ pakeitimo